СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 187. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 12-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 187. Jersey City, N. J., Wednesday, August 12, 1936 THREE CENTS

РОБІТНИЧІ ПРЕДСТАВНИКИ ЗА ОРҐАНІЗАЦІЮ НОВОЇ ПАРТІЇ

ВАШИНҐТОН. — У готелю Вилард відбулася конференція так званої Робітничої Безпартійної Ліґи, що її зорґанізували провідники робітничих юній, прихильних виборові Рузвелта.

Збори відкрив майор Джордж Бері, подаючи цілі орґанізації, що стала орґанізуватися минулого квітня, а тепер переміняється на постійну. Він виступав проти протиробітничого становища Ландона, кандидата Републиканської Партії, та звертав увагу робітників на потребу переорієнтації в новій ситуації. Він заявив, що при цих виборах робітники можуть заявитися за кандидата Демократичної Партії, але при наступних виборах, себто в 1940-вім році, цього вже не буде можливо зробити. Тоді робітникам треба буде створити нову, свою, ліберальну партію.

Його слова делеґати приняли гучними оплесками. Ці делеґати представляли місцеві комітети цеї орґанізації з усіх стейтів.

Другий бесідник, Джан Л. Луис, президент майнерської юнії, називав створення „Робітничої Безпартійної Ліґи" найважнішою подією сучасної політики в Америці. По ньому говорив Сидні Гилмен, президент кравецької юнії, котрий взивав „союзників Дю Понтів" виступити з Демократичної Партії та заявитися явно за Ландона.

На пополудневій сесії говорили представники з ріжних стейтів та робітничих юній. Всі підкреслювали потребу поновного вибору президентом Рузвелта. Рузвелтові вислано відповідний привіт. Президент відповів на нього листом, у котрім каже, що адміністрація старалася поправити законодатною дорогою деякі недостачі економічної системи та пробувала здержати деякі економічні практики, які не попирали загального добробуту. Деякі з тих законів найвищий суд признав неконституційними. „Замітний факт", каже президент, „що не робітники тішилися з того, що ці закони були признані неконституційними". Далі президент висказує надію, що й набудуче заходи реакції в Америці не поведуться. Засмакувавши лібералізму, люди довго не обійдуться без нього.

Потім конвенція вибрала постійний комітет для заряду постійної орґанізації та ухвалила однодушно поперти поновний вибір президентом Рузвелта. Конвенція покінчила свої наради вечором програмою на радіо, в котрій провідники орґанізації реасумували висліди нарад.

КЛОПОТИ УРЯДУ З БОРОТЬБОЮ ПРОТИ РЕКЕТІРІВ.

НЮ ЙОРК. — Минулого тижня розвязано тут велику лаву присяжних суддів, що її скликали були для боротьби проти рекетірства. Розвязано її через те, що вона прийшла до переконання, що їй неможливо вести дальшу роботу, коли приватні горожани на всякі способи викручуються від свідоцтва зі страху перед пімстою рекетірів.

Щоби повести далі боротьбу проти рекетірства, не зважаючи на боязливість приватних горожан, міський уряд та судді поробили вже кроки для орґанізування приватного тіла для розбиття рекетів. На зазив міського посадника Ля Ґвардії та прокураторії зложено вже тимчасовий комітет чуйности, що має розсліджувати рекети та придумувати способи боротьби з ними.

СТРАЙК ҐАЗОВИХ РОБІТНИКІВ У ТОЛІДІ.

ТОЛІДО (Огайо). — Тут застрайкували робітники місцевої ґазовні. Кажуть, що цей страйк дітке коло 300,000 осіб. Покищо страйкарі лишили трохи робітників, щоб зовсім не відтинати достави ґазу.

НЕ БУДЕ КУКУРУЗИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент рільництва подає, що посуха в західніх стейтах викличе таку недостачу кукурузи, якій рівної ще не було від 1881-го року. Вже нині видно, що цьогорічний збір кукурузи буде на 800 міліонів бушлів менший, як минулорічний.

З огляду на те, що кукурузою в Америці годують худобу, буде теж менше худоби.

ПРОМИСЛОВІ ЮНІЇ НЕ СЛУХАЮТЬ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет для Промислової Орґанізації постановив на своїх зборах не розвязуватися й не переривати своєї роботи коло орґанізації робітничих юній на засаді промислів, як цього домагається виконний комітет Американської Федерації Праці. З цього можна вносити, що тимчасове завішення стане по 5-тім вересня постійне.

ЯК МІНІСТЕР ВИРЯТУВАВ ДИТИНУ.

У Лондоні трапився такий випадок: В одному великому парку, яких є в Лондоні дуже багато і які є влаштовані з великим люксусом, упав до води глибокого басейну малий хлопчик. Беріг басейну в цьому місці є дуже високий — на яких 4 м., а забезпечує його балюстрада. Хлопчик саме виліз на балюстраду, перехилився і впав. За хвилинку тільки його капелюшок появився на поверхні води.

Публика — а її було на березі дуже багато — стояла безрадна, бо в поближжі не було рятункового човна. Ненадійно з товпи вийшов старший, трохи сивіючий пан, з золотим цвікером і в циліндрі. Не отягаючися ні хвилини, він так, як був одягнений, кинувся до води. Дав нурка на дно — і за хвилину виплили оба: він і хлопець. Тепер уже спокійно доплив до берега, тягнучи за собою хлопця.

Коли доплив і вийшов на беріг — публика, яка передтим не зорієнтувалася, що це за джентельмен кинувся до води, ахнула з подиву: це був канцлер скарбу, англійський міністер Невіль Чемберлен.

Йому, очевидно, зробили величезну овацію. Але міністер скоренько висунувся з одушевленої юрби, взяв авто і поїхав передягнутися. За хвилинку він уже був на засіданні ради міністрів, навіть словом не згадуючи про свою пригоду.

ЗЛОДІЙ — УБИВНИКОМ.

Ходорів живе до нині під враженням події, яка трапилася 29. червня ц. р. Нотований злодій Петро Калинець залицявся до 22-літньої дівчини Касавери Павлюківної, доньки залізничника. З пімсти, що Павлюківна його не хотіла, Калинець застрілив нещасну трьома вистрілами з револьвера. За якийсь час злочинець зявився на цвинтарі та примусив гробаря показати йому трупа вбитої. Саме у тому часі прибула поліція й окружила Калинця. Душогуб якийсь час відстрілювався, врешті останню кулю спрямував собі в уста. В тяжкім стані перевезли душогуба до вязничної лічниці у Львові.

РУКИ Й ЗУБИ ЗРАДИЛИ.

Цікавий спосіб слідства перевів один із шотляндських судів. У великім складі вкрали гроші. Касієрка, що сиділа за віконцем, бачила тільки руки злодія і зуби. Підозрілим у крадіжі 13 особам, що були в той час у складі, наказали перейти перед касієркою з витягненими руками і відкритим ротом. Коли підійшов третій з підозрілих, касієрка заявила: „Це він". Гарно одягнений добродій признався до вини.

СТРАШНІ НАСЛІДКИ БУРІ.

Над частиною волости Микуличі, володимирського повіту, перейшла велика буря з громами, які спричинили пожежу. Згоріло девять будинків, а з багатьох будинків вітер позривав дахи. Також у засівах зробила буря великі шкоди.

І НА ВОЛИНІ ТЕ САМЕ.

Редакція „Діла" дістала вістку про те, що у Рівному влада покарала 14-денним військовим арештом та 3-денним адміністраційним Методія Максимчука з села Шпанова, члена УНДО, за те, що при військовій поборовій комісії відповідав по українськи.

Отже 1) не вільно українському юнакові-селянинові говорити по українськи на українській землі; 2) військова влада карає 14-деним арештом людину, що ще не прийшла до війська. Це вже третій випадок такої політики військових: перший був у Камінці Струмиловій з 7-ми днями військового арешту за те, що поборовий український студент зпочатку підписав був протокол по українськи, хоч заразже підписався і по польськи. Другий випадок — 10-денного військового арешту у Теребовлі за відповідь українською мовою на комісії. А третій — цей волинський, який хіба тим ріжниться від перших двох, що для правної певности відразу покарала українського юнака і військова і цивільна влада. Та, як пристало на волинські відносини, всипали хлопцеві подвійну порцію арешту в порівнанні з Галичиною; 14 + 3, разом 17 днів, так, як у Камінці й Теребовлі (7 + 10 = 17).

СОВЄТСЬКІ РОБІТНИКИ — ЦЕ АҐЕНТИ С.С.С.Р.

Делеґати християнських професійних союзів у Женеві на конференції праці запротестували проти допущення на конференцію робітників совєтських. Вони вказують на те, що при такій системі влади, яка тепер є у Совєтах, нема там професійного представництва робітників і що совєтські делеґати — це в дійсности аґенти совєтського уряду.

НЕБУВАЛИЙ СТРАЙК.

В Еспанії трапився недавно ориґінальний страйк. Робітники фабрики тютюну й папіросок у Вілляґрація застрайкували, жадаючи обниження ціни тютюневих виборів при рівночасній підвишці платень. До страйку прилучилося місцеве населення і 6 тижнів ніхто не бачив в околиці Вілляґрація курця з папіроскою в устах. Тому, що фабрика спиралася майже виключно на місцевих потребах, управа, побоюючися, щоб мешканці не відвикли від нікотини, уступила й обнизила ціни тютюну, а робітникам збільшила платню.

5,000 ПОРТРЕТІВ БЕЗНАДІЙНО ЗАКОХАНОГО.

У канадійських пралісах недалеко гори Крік знайшли трупа чудака Джона Мередіта, що від літ жив у лісах як божевільний. Дуже давно закохався він у дуже гарній дівчині Бетті Дрю, а коли вона дала йому гарбуза, він утік від людей. Зрізував у лісі дерева і вирізував на їх пні портрет своєї вибраної. Лісники знайшли 5,000 дерев з таким портретом. Поліція пробувала зловити божевільного, щоб припинити шкоду, яку він робив. Його зловили і замкнули у вязниці, але він утік і робив те саме. Його вбило мабуть дерево.

ПОДІЇ НА ЦВИНТАРІ В БЕРЕЖАНАХ.

Польська преса принесла вістку, що 11 червня ц. р. якісь невідомі люди в Бережанах зневажили гроби трьох польських поліціаїв та спільний гріб польських вояків, що згинули в 1919 р. Тлінні останки трьох поліцаїв викинули з домовини на землю. Хрести й огорожу знищили. У звязку з тим тернопільський воєвода визначив нагороду 500 зл. за відшукання справників. Водночас громадська рада в Будилові й Козовій у відповідь на цю зневагу ухвалила закупити для польської армії два скорострілі. Рада громадська Бережан-села призначила 3 тисячі зл. на віднову знищених гробів.

Стільки польська преса. А до редакції „Нового Часу" прийшов лист від о. Євсевія Бачинського, голови Філії Охорони Воєнних Могил у Бережанах, в якому він спростовує вістку польської преси, опертої на комунікаті ПАТ-а. А саме він твердить, що коли критичного ранку прийшов на цвинтар, побачив поперевертані хрести й викопану огорожу, одначе рішучо заперечує вістку, мовби з гробів викинули тлінні останки поляглих.

СОВЄТИ УКРІПЛЮЮТЬ КОРДОНИ.

Секретар білоруської комуністичної партії Гикало подає у „Правді" з 25-го червня ц. р. відомости про воєнні роботи для укріплення совєтського кордону на заході. Границі з буржуазними державами (Польща і Лотва), пише Гикало, заковані в залізо-бетон і замкнені на замок. Білоруське бездоріжжя зліквідовано настільки, що всі 90 районів Білорусі звязані з собою прекрасними мурованими дорогами. Чисельність пограничної сторожі така, що ні одна закутина не залишається без охорони. На думку Гикала совєтська Білорусь тепер неприступна твердиня.

СЕКТАНТСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

Теперішні відносини в Німеччині сприяють творенню щораз то нових релігійних сект. Недавно розвинула голосну діяльність секта євангелицько-католицьких лютеранів, яка голсить, що ніодна з християнських релігій не має „повної правди". На думку цих сектантів треба з кожної християнської релігії вибрати все, що найкраще, й утворити нову релігію.

АРЕШТУВАННЯ ТАЄМНИЧОГО КИТАЙЦЯ.

Недавно арештували під Дрогобичем якогось китайця, з якого годі було видобути якінебудь зізнання. Виявилося, що пашпорт був сфальшований, картки повидирані, а сам китаєць не вмів дати вияснення, що він робить у Польщі. Арештованого спроваджено до Варшави й тут при помочі перекладача вдалося від китайця дещо довідатись. При ревізії знайдено деяку скількість опію і є підозріння, що цей китаєць є членом банди, що перепачковує опій до Польщі.

АРЕШТУВАЛИ УКРАЇНСЬКОГО АДВОКАТА

ЗБАРАЖ (Галичина). — Польська поліція арештувала у Збаражі відомого українського суспільного діяча, адвоката д-ра І. Кульчицького. Передтим поліція робила у його бюрі ревізію, що тревала 7 годин. Та хоч у часі ревізії не знайшли нічого, проте Кульчицького арештували. Як відомо, д-р Кульчицький був тим, що у розмові зі збаразьким старостою почув від нього слова: „Треба було в часі пацифікації вивішати 6,000 українських інтелеґентів з митрополитом Шептицьким на чолі".

ОБРАЖАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНІ ПОЧУВАННЯ.

ЛЬВІВ. — На кооперативному святі в Доброхвостові, дрогобицького повіту, що зібрало цвіт місцевого й околичного громадянства, зявився як представник влади старший постерунковий ч. 471, Рачинський зі Стебника, з псом-вівчаром без каганця й підчас свята провокаційно командував тим псом: „встаць" і „сядаць". На завваги комітетових свята цей добродій заявив, що прийшов туди на приказ. На запити українською мовою відповів, що до нього треба говорити „паньствовим єнзикем", а о. ігумена Бараника зухвало запитав: „Чи пан вє, ґдзє пан жиє?" По закінченню свята пес цього представника польської влади кинувся на людей і покусав справника місцевої кооперативи І. Гарасимяка, В. Кортжка з Доброхвостова, І. Дубика з Орвави й дівчину Харину Фесю. Постерунковому Рачинському асистував цивільний панок з револьвером при поясі, що прийшов на свято в капелюсі й теж поводився зухвало.

ЗА 25-ТИЙ СНІП.

СОКАЛЬ (Галичина). — В селі Бобятині, сокальського повіту, на фільварку жида Колішера працюють спроваджені туди лемки-українці за 25-тий сніп. Дорогу ніби платить двір, одначе потім кожний робітник мусить скосити 5 морґів поля даром. Крім цього робітники обовязані платити ще й провідника, що їх туди спровадив. Їх мешкання страшно негіґієнічне, в стайні, на гною. Такі самі відносини по всіх інших фільварках у сокальському повіті.

З ЕСПАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

ҐІБРАЛЬТАР. — Велика Британія, що контролює пролив Ґібральтар, заборонила обом воюючим еспанським сторонам зводити свої воєнні порахунки у проливі. В тій цїли Британія вислала до Ґібральтару один тяжкий корабель і кілька менших. Колиб воюючі сторони не послухали цеї заборони, британійські кораблі вистрілять перший раз на пострах; а колиб і це не помогло, то тоді стрілятимуть у противників. Ця заборона поможе революційним військам, бо позволить їм відтягнути свої резерви з Марока та перекинути їх в Еспанію.

ЛІСБОНА (Портуґалія). — Революційні еспанські війська, не звертаючи уваги на малі невдачі на інших фронтах, посуваються вперед на Мадрид. В першій мірі вони хотять знайти тісний контакт полудневої армії з північною. У свойому наступі вони здобули Меріду, а Бадайоз є на передодні упадку.

БЕРЛІН. — У відповідь на французьку пропозицію, щоб інші держави не втручалися до внутрішніх справ Еспанії, німецький уряд відповів, що в засаді годиться з цею пропозицією, одначе домагається гострої контролі про все те, що робить Москва у відношенні до еспанської революції. Подібне становище у цій справі забрав теж італійський уряд.

ПАРИЖ. — Французький часопис „Матен" подає, що совєтські представники за кордоном продають ріжні дорогоцінности, щоби придбати один міліярд франків для лівого еспанського уряду. Тими грішми Совєти задумують зорґанізувати інтернаціональний леґіон, який пішов би на підмогу лівим в Еспанії. Крім цього, цей часопис пише, большевики вже вислали на руки президента лівого уряду, Азані, 40,000,000 франків.

МАДРИД. — Вслід за банками лівий еспанський уряд тепер почав конфіскувати приватні маєтки еспанських багачів, у першій мірі дорогоцінні образи й інші предмети мистецької вартости. А червоні загони на власну руку конфіскують віллі, клюби і т. п.

БАРЦЕЛЬОНА (Катальонія). — Катальонський нарід, який від віків був незадоволений з еспанської влади і старався здобути свою самостійність, тепер скористав з еспанських заворушень і фактично оснував свою самостійну державу, з малими федераційними звязками з Мадридом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as 2nd Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОРІВНЯЙМО ПЛЯТФОРМИ

За кілька місяців Америка відбуде краєві „президіяльні" вибори. Всякі президіяльні вибори мають велике політичне значіння, а цьогорічні ще більше, як звичайно, бо припадають вони на критичний момент в історії Америки. Через те в інтересі всякого мешканця краю лежить, щоб виборці голосували при цих виборах інтелігентно.

Щоби причинитися до піднесення інтелігенції в політичних справах, нюйорський тижневик „Нейшен" подав недавно тому табельку плятформ великих американських партій. Як відомо, в Америці плятформою називають програму партії. Як звісно далі, в Америці кожда партія ухвалює плятформу при кождих виборах, себто, не ставлячи загальних засад партії (як це робиться звичайно в Европі), ставить конкретну розвязку ріжних конкретних питань, що в даний момент виринули в публичнім життю та домагаються практичного вирішення.

Через те, що американські партії ухвалюють плятформи перед виборами, плятформи мають звичайно багато гарних слів, милозвучних фраз, заманливих обіцянок. Є це вже старою практикою американських партій не дивитися багато на свої плятформи по виборах. Через те в багатьох виборців вироблений звичай не дивитися на партійні плятформи, вважати їх за чистий політичний обман виборців. Таке почування криється за загальним в Америці голосуванням за кандидата батьків: мовляв, коли мій батько був републиканець, то і я републиканець. Криється воно теж за ріжними політичними забобонами, як наприклад за балачкою, що, мовляв, ще ніколи не було депресії за републиканської адміністрації, або що демократи ще ніколи не вивели краю з кризи.

Не зважаючи на загальне нехтування своєї власної програми на випадок побіди при виборах, всетаки програми партій криють у собі велику політичну науку. Показується це при порівнянню плятформ американських партій. Коли взяти під увагу тільки плятформу одної партії, то бачимо, що там усе розвязано гарно й вдоволяючо. Та коли порівняти плятформу одної партії з плятформами інших партій, то покажеться, що ріжні партії пропустили зо своїх плятформ деякі важні справи. Поминули одні загальними фразами, а про інші навіть не згадують. Деколи одна партія говорить про якусь справу пророчими зворотами, але коли їх порівняти зо словами іншої партії, то бачимо, що ці пророчі звороти властиво нічого не кажуть.

Тому то можна сказати, що кожна плятформа одної політичної партії властиво нічого не навчає; але коли взяти плятформи всіх політичних партій Америки, то це навіть при звісній віроломности партій в Америці треба вважати важною політичною лекцією, без якої ніякий виборець в Америці не повинен іти до виборів.

Д-р Кирило Трильовський.

КАРТИНА З ОРГАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

(„Свято Селянки" в Коломиї).

(4)

III.

Відпочавши і перекусивши удалися учасниці „Свята Селянки" та гості на **академію,** влаштовану у великій театральній салі Міської Щадниці.

Розпочалася вона відчитанням численних привітів та промовою делегатки „Союзу Українок" в Станиславові, пані Мельниківної. Промова починалася словами: **„Сестро селянко!"** Здавалось би, що це нічого, але я переконався, що власне ті два щирі слова викликали дуже велике враження у слухачок.

Бесідниця взивала їх, щоби своїх синів виховували на будучих героїв, й закінчила словами: **„Приречім собі, що ввесь наш труд посвятимо Вітчині!"**

Зараз потім відспівали злучені хори жіночих кружків пісню **„Праця єдина з неволі нас вирве"** під проводом молодої студентки Н. Николишин, дочки звісного драматурга і видавця проф. Николишина.

Тепер виступила з промовою редакторка „Жіночої Долі" і „Жіночої Волі", **Олена Кисілевська.** Але не треба забувати, що числить вона вже більше як **70** років життя! Будучи пять літ членкою польського сенату, вона використовувала свою посольську карту їзди до подорожей по цілій українській области під Польщею і відвідала навіть і Поліщуків, котрих злиденне життя описала в своїй газеті. Але була вона і на Закарпатській Україні, була і в Лондоні і в Канаді та в Злучених Державах Америки. І всюди старалася вона піднести патріотичного духа наших сестер і братів.

І її промова на коломийськім „Святі Селянки" була повна гарних і глибоких думок.

„Моє серце переливається чуттям, коли ось бачу тисячі зорганізованих наших свідомих селянок так, як я їх бачила і перед двома днями в Чорткові. І тепер в повній силі відчуваю і розумію велику вагу почину Наталі Кобринської зперед пів століття. Є нас зорганізованих досі над 50 тисяч, але може бути дуже легко і 500 тисяч. Треба лише відповідної пропаганди, треба, щоби селянка зрозуміла свою ролю в життю народу, зосібна ту, яку вона в нашій історії грала. Вонаж і зі зброєю в руці боронила Рідний Край перед нападами татар. А коли всі наші землі дісталися на поталу нашим ворогам, коли і інтелігенція відпала від свого народу — вона, селянка, плекала народнього духа своїми чудовими піснями, що належать до найкращих на світі, а своїми мистецькими вишивками і тепер ще робить для нас пропаганду на обох земних півкулях.

„Але що більше! Вона нам дала переважну частину нашої інтелігенції — бож вона посилала своїх синів до міста до школи і в літну спеку та підчас сніжних заметілей доносила їм харчів, щоб лиш вони вийшли в люди на користь нашого народу.

„І в теперішніх тяжких часах робить наша селянка переважну службу свому народові: вона плекає рідну мову і пильнує загал нашого народу від винародовлення. Іди лише дальше тою дорогою, на котру ти, Сестро Селянко, ступила, виховуй дітей на наших щирих сестер патріоток і патріотів і приєднуй інших сестер до нашої організації. Я вірю, що ти відограєш іще велику ролю в нашій будучій історії — і кличу: Най живе „Союз Українок! Слава Україні!"

Та промова старої діячки, виголошена з молодечим жаром, хоч і зі сльозами в очах, викликала велике одушевлення у всіх слухачок і слухачів.

Немов доповненням до цеї незвичайної промови, була деклямація поезії Уляни Кравченко **„Свято Селянки",** виголошена членкою кружка „Союзу Українок" в Сопові, газдинею Маланкою Томенко. А треба знати, що не легке її становище в тім селі, прожертім непереборчивою в нічім комуністичною агітацією.

По тій деклямації виступили на сцену 16 коломийських міщанок та вивели низку ритмічних вправ з лентами. Міщани — це дуже „твердий" матеріял для організації і тим більшою є заслуга панни М. Вонсулівної, котра навчила вправ тих міщанок.

А тепер прийшла може найцікавіша зі всіх точок програми — **„Сільські вечерниці",** виграні молодими селянками і парубками з Печеніжина, колись головної опори Січового руху в Коломийщині.

Не були це „Вечерниці" Ніщинського, але таки правдиві сільські вечерниці, не написані попередньо і без розданя ролі. Учасники й учасниці їх віддали це на сцені, що нераз у себе робили. Прялі, забавлялись, співали, жартували. Була це пеcа, що сама з себе повставала, так як давніми часами в Італії „Комедія дель арте".

На сцену увійшла найперше громадка дівчат з куделями, засіла на лавках, почала прясти та заспівала:

„Сідай же й ти коло мене,
говори до мене,
Пізнаю ті по бесіді, чи ти
любиш мене.
Пізнаю ті по бесіді та по
бесідонці,
Чи ти маєш добрий розум
в своїй голівонці".

Аж тут і за сценою чути спів і до хати входить товпа веселих парубків. Вони в кожухах або сердаках, а в шапках або клепанях на голові. Один великан несе в руках довгий костур і зараз старається і з нього зробити куделю, обшарпуючи дівчатам потрохи прядива. Інші знов виробляють жарти — аж котрась із дівчат береться ворожити. Обступили стіл — а вона „палить палюшки". Обриває тонкі повісма і кладе штоцком на стіл — по парі. Рівночасно присутні дають кожному повісму і якесь імя і підпалюють. Підчас того, як повісма горять, на вогонь нахиляються і чути оклики: „Ади! Ганя любить Андрія! Ади! Іван геть відхилився від Марійки!" Одним словом — шум і крики веселі — аж „палюшки" дочиста згорять.

А тут уже сопілка відозвалась — та і друга. Одна вторує гарно другій, дуже доладно. Музика й справді дуже мила для українського вуха. Нарешті кінчиться і вона, а парубки — скинувши кождий „свою дівку" за шию — виходять з шумом з хати, попрощавшися передтим гарно з газдинею.

Ох! Коб ви там в Америці побачили ту веселу, живу картину з життя нашого покутського народу! — Якже би лекше стало вам на серці, там у чужині, поміж хмародерами!

Нарешті та інтересна, повна поважного і веселого змісту академія, наближається до кінця. І появляється на сцені кремезна гуцулка. Це Мілена Рудницька виголошує прощальне слово.

Дякує щиро всім, що влаштували це величаве „Свято Селянки". І каже:

„Гарний незабутній день я тут між вами пережила. Пережила я чудо пробудження жіночої частини нашого народу, частини, яка була відстала від загального походу наперед.

„А не є це проявом відродження, бо по цілім краю жіноцтво наше горнеться тепер до організації. І є це річчю знаменною, що цей прояв випав власне на час великого лихоліття. Однак у жіноцтві — крім почуття сорому і бунту пробудилось і загальне зацікавлення над причиною цього лихоліття. І бачимо, що щоби це лихоліття побороти, все жіноцтво треба перевиховати, треба в нім розбудити почуття відповідальности. Бож жіноцтво мусить перейняти на себе половину відповідальности за долю народу. Воно отже мусить чинно приложити свої руки до будування кращої нашої долі.

„Ще раз усім вам сердечна моя подяка і памятайте, що Вітчина потребує багато відданих і щирих народніх робітниць.

„Ще не вмерла наша велика Мати, і не вмре!"

І ось підіймається ціла саля та мов буревій гремить наш національний гимн „Ще не вмерла!"

Ось так закінчилося коломийське „Свято Селянки", а Мілена Рудницька спішить з головною організаторкою його, панею Марією Білозорівною, на залізничний двірець, бо Рудницька спішиться до Львова до дальшої редакційної та організаторської роботи.

А хтож то та п. Марія Білозорова?

Була вона перед війною почтовою урядницею. Колиж „вибухла" Україна — вона поспішила в ряди українських „сестер жалібниць". Тут вона на Великій Україні між сотками інших хорих на тиф доглядала і лікаря У. С. Стрільців, д-ра Володимира Білозора. Він подужав, пізнав її щире, повне посвяти серце і вони по війні побралися і живуть з діточками в Коломиї. — Д-р Білозор — це високо цінений усіми без ріжниці національности лікар і загально люблений громадянин. Нераз хорому і на ліки дає... Це головна підпора української лікарської амбуляторії; вона знову — підпора організації селянок.

Майже що неділі — вона в однім селі працює, він — у другім з боку „Відродження" проповідає проти пиянства та курення, що тепер іще також руйнує наші села. Ось напр. одно село викурює за один рік тютюну за 25,000 злотих, хоч пиянства взагалі там нема.

Але вернімся до самої організації „Союзу Українок" та до „Свят Селянки".

Скажу коротко:

Це великий пролом в нашім національнім життю!

Зважмо, що жінок є в кождім народі більше як мужчин, що вони мають власне на них величезний вплив, а вже найбільший на виховання дітей!

Таж усі політичні успіхи наших західніх сусідів — це головна заслуга польських матерей, бо то вони так виховують своїх дітей, що тисячі їх, вирісши, пішли до повстань та до леґіонів і не лиш гинули на полі бою, але і на шибеницях, під розстрілами та на Сибірі. Тих фактів нема що промовчувати або не бачити, бо це загально звісна правда, така правда, котра нашому жіноцтву — лише за добрий приклад до наслідування може послужити. Що той їх патріотизм вироджується так часто в шовінізм — це вже інша справа.

Але і це є також фактом, є незвичайно потішаючою правдою, що і наше сільське жіноцтво відроджується на наших очах і навіть уже самим тим фактом засоромлює **більшість** нашого **„інтелігентного"** жіноцтва!

Вдумайтеся лиш, Дорогі Читачі, глибше в той самий факт, що ось навіть **замужні, перемучені газдині** стають до тяжких масових вправ і мов ті пруські ґренадири вибивають такт у марші; вдумайтеся в ту їх душевну переміну, не забувайте, що вони становлять більшість української нації — а зрозумієте, що це й справді величезний **пролом,** пролом — що остаточно мусить рішити нашу будучність на нашу користь.

Слава Україні!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 12-го серпня, в годині 8-мій вечір, в галі церковній при Мортон вул. Просимо всіх членів відділу платити точно свої належитости, бо відділ не може за нікого платити вкладок. — С. Присяжний, секр.

А. Осендовський.

ЦВИНТАР НА ДЕРЕВАХ

В лісах над рікою Бікін, що то випливає згір Сіхота Алін і впадає до ріки Усурі, живуть ще недобитки номадизуючого монгольського племени ґольдів. Колись вони були панами цих сторін, як північна частина китайської держави і його північна охорона. Пізніше попали під панування корейців, тунгузів і японців і накінець стали „горожанами" Росії.

Під пануванням Росії жили далі так, як тому парусот років. Ставили капкани на дрібнішого і грубого звіра, ловили майже голими руками олені, і лосі. Деколи й стріляли з луків стрілами з камінними вістрями, або з кости. Одинокою добичею цивілізації на землях ґольдів були порох і алкоголь.

Вони совісно платили всякі податки кожушками. Терпіли страшний визиск російських купців і скоро вимирали, затроювані алкоголем, цею російським піонірам усталеною „монетою".

Ґольди й не знали добре, до якої належать держави. Хоч платили податки російському скарбові, то що пару років прокрадалися до них від моря китайські урядники, котрим ґольди без протесту платили данину до пекінського скарбу соболями, кунами, вивірками.

В році 1903 якийсь волокита-голопятник пробрався до ґольдів і зачав збирати податками виключно соболевими шкірками до скарбу... англійського. Не мав щастя. Зійшовся з російським урядником, котрий соболі відобрав і його самого арештував. Скінчилося так, що російський урядник поділився соболями з „англійським" екзекутором, і оба були вдоволені.

На ґольдів я попав у лісах на північ від Бікіна, коли їхав до замку Імператора, звідки царський уряд наміряв повести канал, який лучив би море з Амуром, плянуючи коротшу дорогу, ніж через гирло цеї великанської ріки.

Я їхав з двома помічниками і з трьома провідниками густим лісом. Одного вечора, коли ми вже гадали задержатися на нічліг, здивувала мене ясність на невиській горі.

— Там безпечно ґольди! — сказав один мій провідник.

Ми рушили в сторону вогню. По хвилі віхали ми на простору лісну поляну. По середині, довкола вогню сиділи яких двацять мужчин у шкіряних широких кафтанах і штанах, у шкіряних чіпцях на головах. Сиділи мовчки. Курили люльки і неподвижно дивилися в вогонь.

Кілька кроків далі під деревом стояв високий тубилець у сильно подертій одежі, прикрашений яскравими шматинками і лентами у високім колпаку з березової кори. Раз за разом випростовувався і згинався аж до землі і тягнув за довий ремінь, котрого кінець щезав у темноті, між галузями старого розложистого дерева.

Я став пильно вдивлятися в неясні контури галузей і наразі бачу, що високий хлоп в колпаку... вішає іншого чоловіка. Чорна фіґура висільника поволі підоймалася до широко розпростертих галузей, колишучися з боку на бік.

Я хотів ратувати нещасливого, та один з моїх провідників вхопив мене за руку. Він вже давно жив в амурській окрузі і знав, що перед нами діється. Усміхнувся і сказав:

— Не жахайтеся. Він вішає небіжчика. Ґольди своїх мерців вішають. У них такий похорон.

Так справді було. Ми попали на похорон ґольда, котрий помер, перепившися.

Мерця обтулили двома половинами кори, дуже зручно злупленої з пня берези. Ту домовину обвязано ременями. Тепер завішено мерця на високій галузі, щоби висів, аж ремінь перегниє, або галузь всохне і спорохнавіє. Тоді або ремінь урветься, або галузь зломиться і небіжчик впаде у високу траву.

Заки ремінь зогниє, тіло небіжчика цілком щезне і лишаться тільки кости. Буває, що в такій березовій домовині кладуть свої гнізда скальні ластівки, інша дрібна пташня, або білі полярні сови.

Коли небіжник вже завис на дереві і спокійно колисався під галуззям дерева, освітлений від долу кріавим світлом вогнища, шаман (духовник-жрець) підійшов до ґольдів, присівся до них і від найстаршого дістав кусень мяса і горнятко алкоголю. Аж коли зїв і випив, ґольди повставали, підійшли до нас, витаючись і питаючи, куди й чого їдемо.

По хвилі шаман встав і поскидав з себе все світле, червоне й жовте лахміття. Понавішував на себе якісь мотузки, ремінці і ланцушки з поприв'язуваними до них найріжніщими амулетами. То були ріжні корінці, камінчики, відломки людських костей, медвежі кливаки й інші предмети, що чарують. На голову надів шкіряний капелюх з оленячої шкіри, в руки взяв бубон і свиставку з людської кости. На плечі закинув мішок з дарами. Були там фляшки з алькоголем, кілька пачок тютюну, люльки, сіль і біб.

Шаман відійшов від гуртка. Став ходити в лісі від дерева до дерева, ревів ріжними голосами, помагаючи собі бубном і свиставками.

— Кличе до себе душі, порозвішуваних тут небіжчиків, — сказав мені провідник.

Я став пильніше призиратися деревам, під котрими шаман крутився, і побачив, що майже на кождім висіла давніша березова домовина. Значить, що ліс був цвинтарем ґольдів і вони сюди привозили своїх мерців.

— Ійн, мумбуталаз! — проголосив шаман, звіщаючи тими словами, що небіжчики вже зібралися коло нього.

Шаман відкоркував одну фляшку спірту, пару крапель хлюпнув у траву і потягнув сам. Знов хлюпнув на землю і знов потягнув добре. Так пішли дві фляшки. Тютюном таксамо поділився. Душі небіжчиків дістали тільки понюхати. Майже ввесь тютюн опинився в кишені шамана. Лиш люльок і бобу шаман не спроневірив. Лишив їх під деревами для небіжчиків.

Вернувшися до ґольдів шаман заявив, що душі померлих приняли жертви, тож і для нової душі будуть ласкаві.

Горівка для всіх була в мисці. Шаман, неначе би це не пив нічого, взяв миску в руки, і довго цідив.

Шаман ще далі показував ріжні похоронні штуки. Ґольди лиш що хвилі наповняли горівкою збанки і миски. Своякі небіжчика вже лежали мертвецьки пяні. Іншим учасникам похорону також небагато хибувало. Моїм провідникам цей похорон дуже сподобався.

Багатий, пристойний похорон, — казали, затираючи руки.

Вогонь згас, Ґольди спали сном пяних. І ми полягали. Рано дивимося, ґольдів нема. Щезли як камфора. Лиш на деревах гойдалися їх небіжчики.

ЄДНАЙМОСЬ!

Єднаймось, братаймось, Вкраїни сини,
Козацької крови ми діти;
Ставаймо до бою в бойові ряди,
Бож годі так довше неволю терпіти.

Пора нам зеднатись і руку подати
Брат рідному брату в неволі,
Щоб спільно і сильно кайдани по[рвати,
Уйти до щастя, до правди, до волі.

Пора нам зеднатись і взятись за діло,
Кинути роздори і плач занехати,
Щоб серце у грудях любовю горіло,
Вірило в побіду, що воскресне Мати.

Пора вже зеднатись до гурту одного
Й чекати хвилини, як тільки настане,
Пора вже найвища звалить врага [свого,
По котрім нам певно сонце з неба [гляне.

Микола Горішній.

Реванж.

Підчас полювання кричить один мисливий до другого:

— Чи ви здуріли? Ви мало що не вбили мою жінку!

— Перепрошую, зате я позволю вам раз вистрілити до моєї жінки...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ ТРЕБА ПРОПОВІДИ?

Коли в нас часто чути нарікання, що священики занедбують проповідництво та в цей спосіб спричинюють поважну шкоду своїм церквам, то о. д-р Фредерик С. Флеминг, відомий проповідник у церкві на Вол Стріті в Ню Йорку, виступає за 2-літню „мораторію в проповідуванні". Він радить усім церквам не проповідувати два роки.

Він каже, що останніми часами церква потерпіла страшну невдачу та що за це винувате проповідництво. На його думку, церква повинна бути місцем, де всякий може хвалити Бога, не виставляючи себе на „остріл проповідями".

Чи сяк, чи так треба дивитися на цю справу, на всякий спосіб замітно, що людина, якій не можна закинути бажання шкодити церкві, має погляди, які в інших устах могли би зараз спровокувати закид радикалізму.

РУХ У ПРОТИВНИЙ БІК.

Коли о. д-р Флеминг говорив проти потреби проповідей у церквах, тоді на радіо розносився пересланий радіом з Лондону, в Англії, голос д-ра Френка Букмена, основника нової англійської богословської школи, так званої оксфордської групи.

У той самий час теж говорили в Америці на радіо багато американських проповідників, з котрих деякі, як о. Коклин, мають слухачів по цілих Злучених Державах, і навіть поза границями.

Отже на один бік іде зневіра в успішність проповідництва для релігійности, а на другий бік деякі проповідники зискують більше слухачів, як проповідники мали колинебудь досі в історії.

„РЕВОЛЮЦІЙНА" ЦЕРКВА.

Д-р Букмен говорив з Лондону до Америки про оснований ним релігійний рух.

Він називав свій рух революційним, бо його ціллю є „революція божої контролі, де Бог справді веде вас і вашу державу".

Видно, слово революція стало вже сильно популярне, коли йому й у церкві не опираються.

„ДУХОВА ПОСУХА".

Світ, на думку д-ра Букмена, терпить на „духову посуху". „Вислідом цеї посухи є, наприклад, еспанська революція.

„Страх і захланність є як копотова буря. Вони поширюються по багатьох краях, вони осліплюють і душать. Візьміть хочби війну в Еспанії. Котранебудь сторона виграє, людство всетаки потерпить. Війна не є відповіддю на підозріння, зависть, пристрасть й страх".

Видно, що й революційна церква може говорити проти революції.

ЦЕРКОВНА ЄДНІСТЬ.

Коли з ріжних боків підносяться голоси за обєднання церков в одну, один колорадський єпископ говорив на проповіди в Ню Йорку, що церква до сповнення своєї функції зовсім не потребує повної згоди опінії.

Ісус, говорив він, бажав, щоб церква спираласа на братню любов, а не бажав створити всесвітню згоду думки й серця.

„Основна річ у релігії не в тому, щоб ми могли розвязувати загадку світу, але в тому, щоб ми могли жити разом у згоді й спільним богопочитанню. Християни не повинні наставати на те, щоб вони клячали коло тих, що думають таксамо, як вони, але повинні бути як орхестра, в котрій кожний інструмент видає з себе інший звук, а проте годиться з іншими інструментами".

ЧИ ВІН КОМУНІСТАМ, ЧИ КОМУНІСТИ ЙОМУ?

На бенкеті Краевого Пресового Клюбу у Вашингтоні виступав з промовою проповідник Джералд Л. К. Смит, відомий політик з Луізіяни, що вважається наслідником диктаторської влади Гуї Лонга.

Промова була нападом на політику президента Рузвелта. Як звісно, таких нападів у цім президіяльнім році не бракує, але мало є нападів, які цей напад міг би перевищити безоглядністю. Заявляючися за вибір Лемке, Смит закидав Рузвелтові не більше й не менше, тільки те, що Рузвелт дурить американців, щоб вони приняли комунізм за свою форму правління.

Два дні пізніше підчас своїх відвідин у Скрентоні о. Коклин, теж відомий проповідник, хоч з іншої церкви, заявляючися за вибір Лемке, закидав Рузвелтові, що Рузвелт був „ов кей", поки не оточився марксистами в роді Тоґвела й Франкфуртера, що стали направляти політику Рузвелта на дорогу марксизму.

Читаючи ці закиди, виборці трохи збентежились: не знають, чи Рузвелт помагає комуністам, чи комуністи помагають Рузвелтові.

КОМУНІСТАМ, ЧИ БАНКИРАМ?

Коли проповідник Джералд Смит закидав Рузвелтові, що він хоче помагати комуністам, коли проповідник о. Коклин говорив, що комуністи керують Рузвелтом, їх кандидат Лемке пішов у ще іншу сторону та в своїй промові в Болсам Лейк, у стейті Висконсин, закидав Рузвелтові, що він не сповнив своєї виборчої політики та не прогнав міняйлів зо святині, бо віддав банкирам коло чотири міліярди долярів.

Можна сподіватися, що навіть Лемке розуміє, що коли би Рузвелт хотів завести в Америці комунізм, або якби він мав поміч від справжніх марксистів, то він певно не віддав би банкирам чотирох міліярдів.

З того можна вносити, що партія, що виставила своїм кандидатом Лемке, називається „Партією Злуки" тільки іронічно. Що в ній є, то є, але злуки нема.

КОГО ВІН УКУСИТЬ.

Голова краевого комітету Републиканської Партії заперечує, що виставлення кандидата третьої партії, „Партії Злуки", на уряд президента Злучених Держав пошкодить більше Рузвелтові ніж Ландонові.

Каже він це на тій основі, що, мовляв, він дістав рапорти від місцевих комітетів Републиканської Партії, що „Партія Злуки" відбирає на кождий один голос від Ландона 6 голосів від Рузвелта.

Навіть, якби так було, як каже голова Републиканської Партії, то ще й тоді Ландон не конче мусить бути певним вибору: навіть по відорванню Рузвелтові по 6 голосів на кождий 1 голос, відорваний Ландонові, Рузвелтові може більше лишитися голосів, ніж Ландонові.

РАДІСТЬ ЗІ ШКОДИ.

Зо слів голови краевого комітету Републиканської Партії видно незакриту радість з того, що Лемке відібре Рузвелтові більше голосів ніж Ландонові.

Це щось, як той власник ресторану, до якого приходить гість і каже: „Пане, я зїв у вас обід, добрий обід, на цілого доляра наїв. Тепер ви, пане, робіть, що вам подобається: бийте, арештуйте, але я не маю грошей вам заплатити!"

„Пане", каже ресторанник, „я вас не буду бити, ні арештувати, як ви тільки підете до мого суперника по тім боці вулиці та зїсте собі обід на два доляри й не заплатите".

ЯКУ РІЖНИЦЮ РОБИТЬ ГОРОЖАНСТВО.

(Четверта стаття про натуралізацію та горожанство).

Багато чужинців рішили оставатись на постійне мешкання в Злучених Державах. Такі люди вірять в американську систему. Тимсамим вони відповідають на перші вимоги в цілі набуття горожанства. Та проте вони ще не почали відповідних кроків у тому напрямку.

Деколи чужинець побоюється перепон, що їх може зустрінути на шляху до натуралізації, а саме: доказування сталого побуту, добору компетентних свідків або особистих допитів на суді. Інші не мають грошей на покриття конечних коштів, а декотрі таки не застановляються над тою справою поважно. Мабуть найчастіше чужинець думає собі таке: „Пощо турбуватись? В дійсности мені подобається Америка та думаю тут оставатись, але обставини не зміняються від горожанства. Автім яку ріжницю робить горожанство?"

Чи справді горожанство робить яку ріжницю? Це мабуть найважніше з усіх питань. Людина, що думає про горожанство, мусить бути точно познайомлена про відповідальність та привілеї, які виникають із горожанських прав, заки зможе свідомо відповісти на питання: „Чи бажаю стати американським горожанином?"

Один з головних привілеїв, що має звязок із горожанством, це право голосу. Хочби як довго чужинець жив в Америці, то всеодно не може принимати участи в управі державою. Він працює в Злучених Державах, оплачує посередно чи безпосередньо податки на дороги, школи, поліцію, пожежну сторожу. Одначе не може голосувати над цими та багатьома іншими подібними справами, котрі відносяться до його інтересів та щоденного життя. Він мусить здаватись на інших, щоб рішали про його добро. Цей брак права до участи у заряджуванні кінчиться з хвилею набуття горожанства. Потім його голос числиться таксамо, як кожного іншого горожанина.

Право голосу це головний спосіб, котрим ситизен приймає участь у веденню самоуправи. Його голос причиняється до вирішення про чистоту та порядок на вулицях, достаточність шкіл, висоту податків, охорону життя. Він рішає у виборі чесних та дбайливих урядників, суддів та законодавців, а дальше теж про питання митних оплат, допомоги фармерам та вбогим, про дитячу працю, як теж важне питання війни та миру. Доля Америки спочиває в руках її горожан. Голоси більшости рішають про краще суспільне обезпечення, вищий рівень життя, точний вимір справедливости, тощо. При помочі голосування горожанин може впливати на правильний хід самоуправи. Людина без права голосу, це чужинець, некомпетентний мішатись, у головний мірі, до рішень про життя громади й народу, серед якого хоче вести своє життя.

Так, як право голосу це привілей, то з другого боку теж є і відповідальність. Кожний горожанин має за обовязок інтересуватися громадськими справами, познайомлюватися з предкладуваними плянами та з кандидатами на уряди, щоб міг свідомо віддавати свій голос. Влада є тільки тоді відповідна тільки тоді, коли горожани таку виберуть собі. Свідома та розважна участь у веденню державою це відповідальність, яка тяжить на кожним ситизені.

ФЛІС.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У. Н. СОЮЗ ЦЕ ТВЕРДИНЯ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ.

Від початку свого існування московські комуністи стараються зі скаженою завзятістю знищити все, що є національно-українське. Бушують вони не тільки по загарбаних українських землях, але стараються також сягнути своїми брудними руками на українців, що мешкають поза межами українських земель. Вони не задоволяються тим, що знищили волю України, що вимордували міліони українців, що сотки тисяч позамикали в тюрми, або післали на заслання в далекий і холодний Сибір.

Вони хотіли би простягнути свої вплива також на той куток під сонцем, де живе споре число українців без страху перед московськими гнобителями. Тим щасливим кутком для українців є Америка, вільна земля Вашингтона. На тій вільній землі Вашингтона московські комісарі не можуть сягнути по українське майно, не можуть запроторювати українців до тюрми.

Одначе, щоб і тут перешкаджати українцям розвивати свою національну свідомість і культуру, щоб і тут баламутити їх своїми лукавими кличами, Москва, подібно як передтим, таксамо тепер, наняла собі мізерних прислужників, запроданців, і при їх помочі старається розбивати українське національне життя.

Серцем українського національного життя тут в Америці все був і є — Український Народний Союз, а речником українського загалу — часопис „Свобода", орган У. Н. С. Минуло вже 42 роки, як мала горстка українських патріотів положила основи під найбільшу фінансову і запомогову інституцію, яка нині зросла до тої міри, що фактично є не тільки найбільшою інституцією цього роду в Америці, але теж по всіх інших краях, включаючи рідні землі.

Союз основували селяни-робітники. Вони є його власниками, як теж через своїх представників вони ним управляють. Якраз цей Союз і його орган „Свобода" є сіллю в очах усіх ворогів українського народу.

Московські комуністи ніяк не можуть цього перетерпіти, щоб така могутня українська організація як У. Н. Союз могла так успішно розвиватись і підтримувати українське національне життя. І на той Союз, а зглядно на його живчик „Свободу", московські агенти, всякі комуністичні і соціялістичні редактори, розвинули шалені атаки, називаючи в низький спосіб політику „Свободи" і цілий національний рух фашизмом. Все, що тільки є національно-українське, ті комуністичні і соціялістичні редактори стараються оплюгавити. Вони, немов ті вовки в овечій шкірі, стараються прикрити себе ріжними гарними кличами, щоб тільки розбити наше організоване громадське життя.

Та це їм не вдається. Від 42 літ старалися московські агенти (колись за царські гроші, а тепер за большевицькі) розбивати таку організацію як У. Н. Союз, а не вдалося їм цього доконати. Союз розвивався з маленької організації в більшу і тепер начисляе поверх чотири міліони маєтку. Це гортість наша, не тільки членів Союзу, але цілого українського народу. Це наша національна твердиня, а кожний її член — організований вояк, що охороняє нашу націю перед нападом ворогів. Обовязком кожного свідомого українця є ставати в ряди цеї твердині і бути членом У. Н. Союзу. Вписуючись до своєї организації, даємо доказ, що ми є свідомі українці. Тільки через сильні організації діпнемо свого й поможемо братам у старому краю збудувати свою незалежну державу.

Бо це, між іншим, є теж ціль У. Н. Союзу. Чим більше членів, тим сильніший Союз, тим більше сили для наших національних змагань. Тут в Америці є ще сотки тисяч українців, які вже знають, що є українцями, але ще не можуть рішитися, куди йти. І колиб члени У. Н. С. розвинули кампанію за те, щоб їх приєднати в члени, то це було б також велике патріотичне діло. У. Н. Союз це організація, що совісно сповняє свої обовязки супроти своїх членів, як теж несе великий тягар українськоі громадської роботи.

Европейські події вказують на великі політичні зміни, що там відбуваються майже що тижня. Дуже правдоподібно, що вже в найближчій будучині буде знову рішатися доля України. Ми можемо зробити натиск на її рішення. Одначе цього досягнемо не кожний з нас окремо, тільки через свої сильні організації. Тому розбудовуймо далі нашу національну організацію У. Н. Союз, приєднуймо членів для нього, а тимсамим будемо творити нашу загальнонаціональну силу.

Михайло Линтей,
член У. Н. С.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В оголошенню Пікніку Союзових Відділів у Шікаго, який відбувся 9-го серпня, подано помилково імена уряду комітету: Барабаш, Кузьма і Шпікула, а мало бути: **Т. Шпікула, В. Сабат і Т. Кривовяз.**

ОСТРІВ ЩАСЛИВИХ.

Це острів Трістан да Кунія, що лежить у полудневій частині Тихого океану. Першими мешканцями на цьому острові були 7 моряків, два з них жонаті. По недовгім часі і решта моряків спровадила собі жінки. Тепер на острові 169 осіб: 93 мужчини і 76 жінок. Все це нащадки перших сімох пар і тому на острові тільки сім назвищ. Один з англійських журналістів подає низку інформацій про цей острів: Грошей на острові нема, зате процвітає обмінна торгівля. Хати дуже приємні і чисто утримані. Жінки люблять одягатися яскраво й барвисто за модою, що була сто років тому. Харчі цих щасливих людей — це картопля, риба й молоко. Зате на острові нема ані краплини алькоголю.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВІДОЗВА

Поможіть погорільцям!

Із села Вівсе, бувшого підгаєцького, а тепер бережанського повіту, прийшла цими днями вістка, що 25 травня ц. р. вибух там вогонь на подвірю Бемка, правдоподібно з дитячої необережности. Через посуху і сильні вітри вогонь спалив цілковито третину села. Вогонь був такий сильний, що палив не тільки дахи й уладження в середині, але також дерево, заліплене глиною в стінах. Спинився щойно на полі, де вже не було що палити. Не помогли пожарні сторожі, що збіглися з поблизьких сіл. Село згоріло, а в ньому згорів також цілий дорібок селян, враз з живим і мертвим інвентарем, так, що люди опинилися тепер без убрання, без білизни і без кавальчика хліба.

У листі, що прийшов тут з цього села, пишуть, що вогонь знищив 54 загороди, а в них 122 будинки. 225 осіб опинилися без найменших засобів до життя, а вогонь заподіяв школи на 78,000 злотих. Зі спалених загород 38 мали мале забезпечення в асекураційній компанії, а 16 загород, що належали до найбільшої бідноти, не мали ніякого забезпечення. Вони то не мають нізвідки ніякого рятунку.

До цього вогневого нещастя долучилося ще одно, а саме, пару тижнів пізніше перейшла через ці околиці велика буря з градом і майже зовсім знищила цілий збір. Поміч для них конечна.

Тому ми, нижче підписані члени комітету, що складається з односельчан з вище згаданого села, звертаємося до інших односельчан, що розсипані по всіх місцевостях Америки, а навіть Канади, щоби прийшли жертвам у нашому рідному селі з поміччю. Також усіх інших українських громадян просимо прилучитись до цеї акції. Жертви просимо слати до нашого касієра: JOHN SLOBODIAN, 187 BOYD ST., STAPLEOHE, S. I., N. Y., а по всякі інформації писати на адресу: JOHN KIEBA, 54 E. 100 ST., NEW YORK, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ ЗБІРКИ:

І. Корпан, І. Слободян, І. Кеба.

На Кульпаркові.

Директор заведення для умово-хорих проходжується по городі заведення і бачить одного паціента, що сидить з вудкою над великим цебром з водою.

— Що робите, приятелю? — питає добродушно.

— Ловлю рибу.

— А багато вже наловили?

— Чи ви здуріли? А деж у цебрі є риба?...

ТРАҐЕДІЯ НАД СТРИПОЮ.

В Іщкові, пов. Підгайці, сталася 19 червня ц. р. понура траґедія. Ніччю коло години 1-шої пролунали серед нічної тишини два стріли, відділені між собою невеликим простором часу. Це стріляв у груди своєї любки Пелясі Штойко її коханець Степан Сидорак. Молоді ці люди вже вісім літ любилися з собою, одначе доля чомусь завзялась конечно їх розлучити. Стара нерозумна мати Сидорака примусила ще в осени сина, щоб оженився зовсім з іншою, а про ту, з котрою він так довго вже любився, і чути не хотіла. Син забув за все на хвилину, дав намовитись матері й оженився з другою. Та після цього любов до першої його дійсної любки ще з подвійною силою відізвалася. Степан нудився цілими днями, праця його не бралась, життя ставалось йому осоружним. Тимчасом що вечора ходив до своєї першої дівчини. Обоє намовлялися, плянували. Критичної ночі пішли разом підпоєні навмисно для притуплення совісти в її садок — там вона поклалась на траву, показала свойому милому те місце, де бється серце, й наказала стріляти. Цей у приступі одчаю, не зважаючи на ніщо, приставив до грудей своєї любки обріз кріса і вбив її на місці. Відповідно до умови між ними мали вони згинути разом. Степан перебіг до свого саду і там впакував і собі кулю в груди. Любка вмерла відразу та йому ще прийшлося мучитись. Вранці, як проходили люди біля саду Пелясі Штойко, то бачили, як її улюблений собака стояв над нею та вив довго й жалібно. Це й навело туди людей, що негайно заалярмували владу. Приїхала судова комісія з Козови, зробила секцію й усі побачили, що куля пройшла їй крізь саме серце. Похорон відбувся 20-го червня при великому здвизі молоді з сусідніх сіл. Пеляся була гарна та свідома просвітянка і з її траґічною смертю молодь іщківська стратила найкращу товаришку. Степан тимчасом, піддержуваний лікарями, ще догоряє на ложі смерти і просить, щоб його не ратувати, бо тепер для нього вже нема місця на світі. Перед похороном хотів іще раз поглянути на свою товаришку щасливих хвилин, та влада на це не дозволила.

Подібність навпаки.

— Алеж ваш синок стає щораз подібніший до своєї мами. Навіть волосся має золотаве...

— Таж він усе мав таке волосся.

— Це правда, але ваша жінка такого не мала...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

На Музей у Празі.

Шкільні діти з Елвуд Ситі, Па., зібрали в церкві св. Петра й Павла $2 та переслали їх до Арх. Канцелярії укр. прав. авт. церкви з призначенням на Музей у Празі. Ту жертву вислано через Обєднання.

о. О. Мицик,
секр. Арх. Канц.

—o—

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Звіт комітету будови дому в Красній.

Комітет будови Народнього Дому в селі Красна, повіт Коросно, подає до відома, що всіх грошей за час своєї діяльности він зібрав $113. З цього вислано до краю на руки місцевого комітету $110, а $3 пішло на покриття коштів посилки. На цю суму зложилися отсі особи: М. Станчак $25, Г. Станчак $10; по $5: Т. Більо, А. Кичан, І. Вайда, Г. Левко, І. Завінський, Л. Кусенко, П. Кобаса, К. Пішко; по $2.50: А. Левко, М. Левко, В. Судомир; по $2: Н. Ябінська, С. Ябінський, М. Завінський, Д. Возняк, В. Пішко, П. Федаш, А. Зіський, І. Киньо; по $1.50: Р. Завінський; по $1: А. Возняк, К. Оленяк, М. Оленяк, І. Левко, А. Бойко, Я. Беднарський, А. Завінський, М. Беднарчик, Т. Цепко, Е. Жуґай, Ф. Матловський, Д. Гусак, М. Беднарчик. Разом $113.

ЗА КОМІТЕТ:

Ілько Завінський, Іван Вайда, Гаврило Левко.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

120-ТА РІЧНИЦЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ АРҐЕНТИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Дня 9-го липня ц. р. ввесь арґентинський нарід обходив 120-ту річницю своєї незалежности. Сто двацять років тому Арґентина по довших змаганнях виборола собі незалежність та проголосила себе самостійною державою.

Визвольна її боротьба почалася ще в році 1810, коли арґентинці „Травневою революцією" скинули з себе еспанське ярмо, одначе формальну незалежність Арґентини проголошено 9-го липня 1816 р. Акт цей відбувся в місті Тукуман, де був скликаний „Національний Конґрес", на якім остаточно проголошено цілковиту незалежність „Злучених Держав Ля Пляти", які в пізніших роках приняли назву Република Арґентина.

Від того часу арґентинський нарід уважає день 9-го липня всенародним національним святом, у якім обходить річницю незалежности Арґентини та злуки всіх арґентинських провінцій в одну самостійну державу.

Цей пропамятний історичний день арґентинський нарід обходить дуже торжественно та влаштовує величаві паради, святочні обходи й маніфестації, які відбуваються по всіх частинах краю.

—o—

СОБАЧКИ У ЧАЙНИХ ЧАРКАХ.

На одній з останніх вистав у Римі люди оглядають з великою цікавістю мініятурні китайські собачки. Ці собачки важать пересічно по 160 грамів і можна їх помістити у звичайній чайній чарці. Жіноцтво купує ці собачки масово. Найсмішніше те, що вони брешуть як інші собаки, але пініссімо, так, що в кімнаті може чути їх тільки власник, а не злодій за дверима.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(79)

Новоприбулий приятель Тарзана Тантор з цілої сили прямував на поміч свому любимцеві. Та скажений Ґудаг зміркував положення. Знаючи, що з усіх противників найнебезпечнішим є таки сам Тарзан, він кинувся до нього, щоб роздавити його, ще заки наспіє поміч. Тарзан скрутився мов вуж і хотів утечею уникнути нападу скаженого слона.

Та за плечима він натрапив на гурток малп, що, не хотячи, загородили йому дорогу. З цього скористав Ґудаг і, добігши до Тарзана, в одній секунді обкрутив його своєю жилавою трубою. Тепер Тарзан був зовсім у його силі. Скажений слон почав з радости ричати. Піднісши Тарзана вгору, він хотів кинути його об землю і так роздавити.

Далеко від цеї долини смерти розгравалася друга драма в селі племени людоїдів. Коли чарівник Інтамо удруге підняв дрючок, щоб розвалити Докові голову, маленький карлик Юкунда, що, здавалося, не здібний роздавити мухи, кинувся мов кіт між Дока і чорношкірого чарівника і блискавкою пробив йому груди.

Інтамо впав на землю, а Юкунда ще кілька разів то підносив то запускав свого ножа в груди канібала. Інтамо сконав, не видавши з себе ні найменшого крику. Впевнившися, що його тіло вже мертве, Юкунда піднявся. Хлопці з подивом дивилися на нього. „Це скоро зроблено", заговорив Дік. „Так, підповів Док, та це ми тілки починаємо".